

Ομιλίες του Βούδα

Bhikkhu Nyānadassana
(Ιωάννης Τσέλιος)

Athens Theravada Center
2024

ΟΜΙΛΙΕΣ ΤΟΥ ΒΟΥΔΑ

Στο ακόλουθο κείμενο από τον Κανόνα Πάλι παρατίθεται η πρώτη Ομιλία του Βούδα «Περί της Εκκίνησης του Τροχού της Διδασκαλίας».

Η ΟΜΙΛΙΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΚΙΝΗΣΗΣ ΤΟΥ ΤΡΟΧΟΥ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ¹

(*Dhammacakkappavattana Sutta*)

(Η πρώτη ομιλία του Βούδα)

Έτσι έχω ακούσει. Κάποτε ο Ευλογημένος έμενε κοντά στο Μπενάρες, στο Άλσος των Ελαφιών, στην Ισιπατάνα. Εκεί ο Ευλογημένος απευθύνθηκε στην ομάδα των πέντε μοναχών ως εξής:

«Δύο είναι αυτά τα άκρα, ω μοναχοί, που ένας αναχωρητής² δεν πρέπει να ακολουθεί. Ποια δύο; Η επιδίωξη της αισθησιακής ευτυχίας για ηδονικές ευχαριστήσεις, η οποία είναι ευτελής, χυδαία,³ ο τρόπος ζωής των κοσμικών, αγενής και μη επωφελής, και η επιδίωξη της αυτοταπείνωσης,⁴ η οποία είναι επώδυνη, αγενής και μη επωφελής.

¹ S V, *Dhammacakkappavattana-sutta*, σ. 420.

² Αναχωρητής (*pabbajita*) είναι ο μοναχός που αναχώρησε από την οικιακή ζωή (*āgāra*), δηλαδή την εγκόσμια ζωή, επιλέγοντας τη μη οικιακή (*anāgārīya*), δηλαδή την πνευματική ζωή.

³ Η λέξη στη γλώσσα Πάλι είναι *gamma*, που κυριολεκτικά σημαίνει «χωριάτικος», και προέρχεται από τη λέξη *gāma* (χωριό). Αναφέρεται στους συνηθισμένους, κοινούς ανθρώπους.

⁴ Αυτοταπείνωση (*attakilamatha*) ή αυτοτιμωρία, αυτοβασανισμός με διάφορες μορφές ακραίου ασκητισμού για την κατάπαυση των παθών.

Αποφεύγοντας αυτά τα δύο άκρα, ο Τατχάγκατα⁵ έχει συνειδητοποιήσει πλήρως τη Μέση Οδό, η οποία χαρίζει ενόραση, χαρίζει γνώση, οδηγεί στη γαλήνη, τη συνειδητοποίηση [των ευγενών αληθειών],⁶ την πλήρη φώτιση, το Νιμπάνα.

Και ποια είναι αυτή η Μέση Οδός που ο Τατχάγκατα έχει συνειδητοποιήσει πλήρως, η οποία χαρίζει ενόραση... και οδηγεί στο Νιμπάνα; Είναι αυτή η Ευγενής Οκταμελής Οδός, δηλαδή: η ορθή κατανόηση, ο ορθός λογισμός, η ορθή ομιλία, η ορθή πράξη, ο ορθός βιοπορισμός, η ορθή προσπάθεια, η ορθή μνήμη, η ορθή αυτοσυγκέντρωση.

Αυτή είναι η Μέση Οδός που ο Τατχάγκατα έχει συνειδητοποιήσει πλήρως, η οποία χαρίζει ενόραση, χαρίζει γνώση, οδηγεί στη γαλήνη, τη συνειδητοποίηση [των ευγενών αληθειών], την πλήρη φώτιση, το Νιμπάνα.

Αυτή τώρα είναι η Ευγενής Αλήθεια του υπαρξιακού πόνου (*dukkha*): η γέννηση είναι πόνος, το γήρας είναι πόνος, η ασθένεια είναι πόνος, ο θάνατος είναι πόνος· η λύπη, ο θρήνος, το άλγος, η οδύνη και το άγχος είναι πόνος· η επαφή με το δυσάρεστο είναι πόνος· ο χωρισμός από το ευχάριστο είναι πόνος· η μη απόκτηση αυτού που εύχεται κάποιος είναι πόνος· εν συντομία, τα πέντε συναθροίσματα [του νου και της ύλης] που υπόκεινται στην προσκόλληση είναι πόνος.

Αυτή τώρα είναι η Ευγενής Αλήθεια της προέλευσης του πόνου: είναι η επιθυμία που οδηγεί στην επαναγέννηση, συνοδευόμενη από απόλαυση και πάθος, αναζητώντας ευχαρίστηση εδώ κι εκεί· δηλαδή, η επιθυμία για ηδονές, η επιθυμία για ύπαρξη, η επιθυμία για ανυπαρξία (μη ύπαρξη).

⁵ Τατχάγκατα (*Tathāgata*) στην κυριολεξία σημαίνει «Αυτός που έφτασε (*gata*) στην Αλήθεια (*tathā*)», δηλαδή «Αυτός που ανακάλυψε την Αλήθεια». Είναι ο όρος που χρησιμοποιείται συνήθως από τον Βούδα όταν αναφέρεται στον εαυτό του και στους Βούδες γενικά.

⁶ *Abhiññā* σημαίνει εδώ, σύμφωνα με τα επεξηγηματικά σχόλια, συνειδητοποίηση ή πλήρης κατανόηση των Τεσσάρων Ευγενών Αληθειών (*catunnaṃ saccānaṃ abhiññāna*) που ο Βούδας θα αναφέρει παρακάτω σε αυτή την Ομιλία. (SA III, *Dhammacakkappavattana-sutta*-*vaṇṇanā*, σ. 297).

Αυτή τώρα είναι η Ευγενής Αλήθεια της παύσης του πόνου: είναι το πλήρες μη πάθος και η παύση της ίδιας της επιθυμίας, η εγκατάλειψή της και η παραίτηση απ' αυτή, η απελευθέρωση και η απεξάρτηση απ' αυτή.

Αυτή τώρα είναι η Ευγενής Αλήθεια της πρακτικής που οδηγεί στην παύση του πόνου: είναι αυτή της Ευγενούς Οκταμελούς Οδού, δηλαδή: η ορθή κατανόηση, ο ορθός λογισμός, η ορθή ομιλία, η ορθή πράξη, ο ορθός βιοπορισμός, η ορθή προσπάθεια, η ορθή μνήμη, η ορθή αυτοσυγκέντρωση.

Έτσι, σε σχέση με πράγματα πρωτάκουστα ότι *“Αυτή είναι η Ευγενής Αλήθεια του υπαρξιακού πόνου”*, εγέρθηκε μέσα μου ενόραση, εγέρθηκε γνώση, εγέρθηκε σοφία, εγέρθηκε ειδημοσύνη, εγέρθηκε φως.

Σε σχέση με πράγματα πρωτάκουστα ότι *“Αυτή η Ευγενής Αλήθεια του πόνου πρέπει να κατανοηθεί πλήρως”*, εγέρθηκε μέσα μου ενόραση... εγέρθηκε φως.

Σε σχέση με πράγματα πρωτάκουστα ότι *“Αυτή η Ευγενής Αλήθεια του πόνου έχει πλήρως κατανοηθεί”*, εγέρθηκε μέσα μου ενόραση... εγέρθηκε φως.

Έτσι, σε σχέση με πράγματα πρωτάκουστα ότι *“Αυτή είναι η Ευγενής Αλήθεια της προέλευσης του πόνου”*, εγέρθηκε μέσα μου ενόραση... εγέρθηκε φως.

Σε σχέση με πράγματα πρωτάκουστα ότι *“Αυτή η Ευγενής Αλήθεια της προέλευσης του πόνου πρέπει να εγκαταλειφθεί”*, εγέρθηκε μέσα μου ενόραση... εγέρθηκε φως.

Σε σχέση με πράγματα πρωτάκουστα ότι *“Αυτή η Ευγενής Αλήθεια της προέλευσης του πόνου έχει εγκαταλειφθεί”*, εγέρθηκε μέσα μου ενόραση... εγέρθηκε φως.

Έτσι, σε σχέση με πράγματα πρωτάκουστα ότι *“Αυτή είναι η Ευγενής Αλήθεια της παύσης του πόνου”*, εγέρθηκε μέσα μου ενόραση... εγέρθηκε φως.

Σε σχέση με πράγματα πρωτάκουστα ότι *“Αυτή η Ευγενής Αλήθεια της παύσης του πόνου πρέπει να πραγματοποιηθεί”*, εγέρθηκε μέσα μου ενόραση... εγέρθηκε φως.

Σε σχέση με πράγματα πρωτάκουστα ότι *“Αυτή η Ευγενής Αλήθεια της παύσης του πόνου έχει πραγματοποιηθεί”*, εγέρθηκε μέσα μου ενόραση... εγέρθηκε φως.

Έτσι, σε σχέση με πράγματα πρωτάκουστα ότι *“Αυτή είναι η Ευγενής Αλήθεια της πρακτικής που οδηγεί στην παύση του πόνου”*, εγέρθηκε μέσα μου ενόραση... εγέρθηκε φως.

Σε σχέση με πράγματα πρωτάκουστα ότι *“Αυτή η Ευγενής Αλήθεια της πρακτικής που οδηγεί στην παύση του πόνου πρέπει να αναπτυχθεί”*, εγέρθηκε μέσα μου ενόραση... εγέρθηκε φως.

Σε σχέση με πράγματα πρωτάκουστα ότι *“Αυτή η Ευγενής Αλήθεια της πρακτικής που οδηγεί στην παύση του πόνου έχει αναπτυχθεί”*, εγέρθηκε μέσα μου ενόραση... εγέρθηκε φως.

Όσο καιρό η γνώση και η διόρασή μου για αυτές τις Τέσσερις Ευγενείς Αλήθειες, όπως είναι πραγματικά στις τρεις φάσεις τους και στις δώδεκα πτυχές τους,⁷ δεν ήταν εντελώς ξεκάθαρες κατ’ αυτόν τον τρόπο, δεν ισχυριζόμουν ότι έχω συνειδητοποιήσει πλήρως την ανυπέρβλητη τέλεια φώτιση σε αυτόν τον κόσμο με τις θεότητες του, τους Χάροντες και τους θεούς Βράχμα, σ’ αυτή τη γενιά με τους ασκητές της και τους βραχμάνους⁸ της, τις θεότητες και τους ανθρώπους της.

Αλλά όταν η γνώση και η διόρασή μου γι’ αυτές τις Τέσσερις Ευγενείς Αλήθειες, όπως είναι πραγματικά στις τρεις

⁷ Οι τρεις φάσεις (*tiparivatta*) είναι: 1) η γνώση κάθε αλήθειας (*sacca-ñāṇa*), π.χ. *«Αυτή είναι η ευγενής αλήθεια του πόνου»*· 2) η γνώση του καθήκοντος που πρέπει να εκπληρωθεί σχετικά με κάθε αλήθεια (*kicca-ñāṇa*), π.χ. *«Αυτή η ευγενής αλήθεια του πόνου πρέπει να κατανοηθεί πλήρως»*· και 3) η γνώση του επιτεύγματος σχετικά με κάθε αλήθεια (*kata-ñāṇa*), π.χ. *«Αυτή η ευγενής αλήθεια του πόνου έχει πλήρως κατανοηθεί»*. Έτσι, οι δώδεκα τρόποι (*dvāda-sākhāra*) υπολογίζονται με την εφαρμογή των τριών φάσεων στις τέσσερις αλήθειες, δηλαδή 3x4=12.

⁸ Μέλη της ιερατικής τάξης.

φάσεις τους και στις δώδεκα πτυχές τους, ξεκαθαρίστηκε εντελώς κατ' αυτόν τον τρόπο, τότε ισχυρίστηκα ότι έχω συνειδητοποιήσει πλήρως την ανυπέβλητη τέλεια φώτιση σε αυτόν τον κόσμο με τις θεότητες του, τους Χάροντες και τους θεούς Βράχμα, σ' αυτή τη γενιά με τους ασκητές της και τους βραχμάνους της, τις θεότητες και τους ανθρώπους της.

Η γνώση και η διόραση εγέρθηκαν μέσα μου ότι: “Ακλόνητη είναι η απελευθέρωση του νου μου. Αυτή είναι η τελευταία μου γέννηση. Δεν υπάρχει πλέον εκ νέου ύπαρξη (επαναγέννηση)”».

Αυτά είναι που είπε ο Ευλογημένος. Χαρούμενοι οι μοναχοί της ομάδας των πέντε, ευχαριστήθηκαν με τα λόγια του Ευλογημένου. Κι ενώ αυτή η ομιλία εκφωνούνταν, εγέρθηκε στον Σεβάσμιο Κοντάνια (*Kondañña*) η άσπιλη, ακηλίδωτη ενόραση της φύσης των φαινομένων: «Ό,τι έχει τη φύση της έγερσης, αυτό εξολοκλήρου έχει και τη φύση της παύσης».⁹

⁹ Η ενόραση αυτή μετατρέπει ένα άτομο σε ευγενή μαθητή (*ariyasāvaka*) στο ελάχιστο επίπεδο του εισερχόμενου στο ρεύμα (*sotāpanna*) προς το Νιμπάνα. Έχει δει για πρώτη φορά το Νιμπάνα κι έχει επιτύχει το πρώτο στάδιο της φώτισης.